

К. В. Годлевська

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
НАПН України

РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ УГОРСЬКИХ УЧИТЕЛІВ

Академічна мобільність дозволяє студентам готуватися до майбутньої професії в закладах освіти, які найбільше підходять до їх рівня підготовки й індивідуальних вимог. Європейська потреба мобільності відіграла серйозну роль у започаткуванні болонського процесу, і саме тому створення й розвиток академічної мобільності займає в ньому центральне місце.

Мобільність студентів і викладачів задля постійного обміну досвідом навчання й наукової роботи, а також принцип автономії університетів формують фундаментальні засади стратегії розвитку та організації європейської вищої освіти. Пріоритетні завдання її розвитку на наступне десятиліття окреслені в комюніке Конференції міністрів освіти країн Європи у м. Левен (Бельгія) 28-29 квітня 2009 року. Однією з вимог цього документу є «до 2020 року щонайменше 20 відсотків випускників європейського простору вищої освіти повинні мати закордонний досвід навчання або підготовки».

Дослідженням академічної мобільності угорських студентів в умовах Болонського процесу займалися К. Габор, Г. Каса, П. Кіш, Т. Лайош, М. Семерські, Й. Шетені, Є. Товт та інші. Ними узагальнені результати низки національних та міжнародних досліджень у сфері студентської мобільності, звіти вищих навчальних закладів, досліджень проведених за сприяння фонду TEMPUS, дані Eurostat, UNESCO тощо.

За оцінками експертів, загальне число угорських студентів, які здобувають диплом за кордоном становило приблизно 10 000. Як правило, угорські студенти виїжджають на навчання за кордон, починаючи з другого курсу. У межах академічної мобільності угорський студент може вирушати до іншої країни для навчання, проходження практики й стажування. Зауважимо, що отримання залікових кредитів не в усіх випадках є обов'язковим. Поїздка угорських студентів на навчання за кордон відбувається за міжнародними фантами, міждержавними стипендіями, на основі міждержавних угод і угод між вищими навчальними закладами й завжди за особистою ініціативою студента. Після узгодження з навчальною частиною, випусковою кафедрою та викладачами до індивідуальних планів

навчання записують навчальні модулі того закладу, у якому навчатиметься студенті. Такий індивідуальний план являє собою частину академічної угоди.

Академічна угода (Learning agreement) є гарантійним листом неодмінного визнання отриманих за кордоном кредитів. Її вкрай важливо офіційно засвідчити ще до від'їзду. У документі зафіксовано ті навчальні дисципліни, які студент вивчатиме в закладі, до якого він прибуває, а також перелік курсів, які визнає заклад, який його відправляє. Академічна угода чинна лише тоді, якщо її підписали всі три зацікавлені сторони: студент, компетентні представники закладу, який приймає, та який відправляє його. Підпис представника закладу який відправляє студента необхідно отримати ще перед від'їздом, щоб можлива зміна обставин не перешкодила визнанню складених предметів.

Студентові, який провів кілька місяців в іншому університеті, вдасться виконати в закладі, який його відправляє, лише кілька навчальних одиниць, а інші доводиться надолужувати в наступному семестрі.. Здобути за півріччя 45-50 кредитів - завдання здійсненне, але при цьому вкрай складно отримати високий середній бал, необхідний для успішного вступу до магістратури. Зважаючи на це, багато студентів, які здобувають бакалаврську освіту, відмовляється від навчальних поїздок протягом семестру. Аналогічну ситуацію можна констатувати й у магістратурі, оскільки в більшості закладів не подають заявки на навчальні поїздки протягом першого року навчання, а на другому вже потрібно готуватися до державних іспитів, написання й захисту дипломної роботи. Заклади, у яких навчається багато мобільних студентів, роблять спроби вбудувати в підготовку вікна мобільності, тобто сформувати ідеальний для поїздки семестр. Така реорганізація полегшує процедуру визнання кредитів, отриманих за кордоном.

Характерно., що майже 90 % студентів, які долучилися до академічної мобільності, навчалися за державним фінансуванням на денній формі, а 65 % із них у столичних вищих навчальних закладах.

За оцінками експертів, загальне число іноземних студентів, які здобувають диплом в Угорщині, становить приблизно 20 000. Це складає 4,9 % усіх студентів і 6,2 % студентів на денній формі навчання. За цим показником Угорщина випереджає Італію, Іспанію та Польщу. Однак провідні європейські країни (Англія, Франція, Німеччина) мають показники удвічі вищі за угорські. Існує реальна можливість збільшення КІЛЬКОСТІ іноземних студентів в Угорщині в три рази до 2020-го року, тобто до шістдесяти тисяч, але тільки за умови розробки правильної стратегії та реалізації прибутків від міжнародної діяльності в закладах і на урядовому рівні.

Нині вищі заклади освіти вбачають у міжнародних зв'язках джерело розвитку власних ресурсів. В умовах розширення загальноєвропейського простору вищої освіти академічна мобільність являє собою елемент перспективних планів розвитку для вищих закладів освіти, що вимушені витримувати жорстку конкуренцію на міжнародному ринку освітніх послуг.

Студентська мобільність створює такі можливості для використання наявного освітнього та наукового потенціалу країни, вміле використання яких сприяє зростанню конкурентоспроможності всієї країни. На основі аналізу розвитку вищої освіти та довгострокових трендів у формуванні кількості студентів, угорські фахівці прогнозують продовження експансії вищої освіти в Угорщині. Водночас зазначають, що внаслідок ієрархізації континентальної мережі вищих навчальних закладів певні заклади, регіони зазнають піднесення, а інші будуть витіснені на периферію.